

“M’ha influït més la meva dona que no pas cap disc”

Isaac Ulam (Blanes, Selva, 1978) ha publicat amb el segell Bankrobber ‘Murtra’, un disc lluminós i vitalista amb una banda composta majoritàriament per músics de les Balears, més un madrileny.

46 EL TEMPS 7 D'AGOST DEL 2012

La primera peça, “Viure amb tu”, comença amb un baix i cors, que són també molt importants en tot el disc. Quina sonoritat buscàveu?

—Aquesta cançó té una melodia de *bon rotllo* i no volíem caure en un so gaire cursi. És l’única cançó d’amor—va dedicada a la meua dona en aquell moment, ara ex-dona— i aquesta entrada de baix i veus ens va semblar una manera de no fer-la cursi i alhora una entrada atractiva per al disc.

—Parleu en plural. La banda, que també us acompanyarà en els directes, va participar molt en els arranjaments de les cançons?

—Sí, la banda hi fa un paper molt important, perquè els arranjaments donen coherència a tot el material. Però, tot i això, l’essència de la cançó és la mateixa. Al final importa la cançó. A mi, per exemple, m’agrada molt Franco Battiato, i hi ha produccions seves dels 80 que sonen una mica rònegues, però les cançons en si són molt bones i això fa que, tot i l’embolcall, t’acabin agradant igualment.

—Però aquesta banda que us acompanya és nova.

—Sí. El grup el vaig trobar per casualitat. Vaig fer una sort. Costa molt de trobar músics amb qui toquis amb familiaritat i que tinguin tanta experiència d’haver tocat amb més grups. Aquest disc l’he enregistrat tres vegades. Primer el vaig fer a casa; després, el cantant i ànima d’Oliva Trencada, Pep Toni Ferrer, que som molt amics, el va sentir i el va voler produir. Ens vam tancar una setmana a Mallorca per a registrar-lo, però hi va haver un problema tècnic i tot se’n va anar en orris i vaig tornar a Blanes pensant que el disc estava maleït. En un concert a Barcelona, en Lluís Bestard, el bateria, que feia una gira amb els músics d’Enrique Bunbury, em va proposar de tocar amb mi. Vam tornar a Mallorca a registrar i vam començar a fer els assaigs. Gràcies a ell vam trobar l’estudi d’Alberto Pérez—que és multiinstrumentista i, en sentir les cançons, s’hi va afegir— i en Barrenegoa (guitarres) i en Puter (baix) s’hi van afegir. El vam haver d’enregistrar per fases, en un procés llarguíssim, però finalment l’hem pogut publicar.

—Curiosament, el disc és molt coherent.

—Si l’hagués fet jo a la meua manera, hauria quedat molt diferent. Però aquest equip de músics té les coses molt clares i, amb les seves aportacions, el disc va anar agafant una altra dimensió.

—“Objecte pur” té un toc de cantautor...

—Cantautor country, més festiu. Molt alegre.

—L’alegria i el vitalisme, amb els cors, són característiques de tot el disc. Algú deia que “tornen els hippys”. Us hi trobeu, amb aquesta definició?

—No, gens ni mica. És lògic que s’hi vegin referències catalanes. És música catalana amb una guitarra acústica i, lògicament, la figura de Pau Riba de seguida n’és un referent. Però tampoc no me’n veig un successor. El valor de les influències és molt relatiu. Jo crec que m’hi ha influït més la meua dona que no pas cap disc que hagi sentit. No faig les coses per a emular ningú. Jo agafo una guitarra, faig una melodia i hi poso una lletra. Que després algú, quan sent el disc, hi vegi relació amb uns altres músics és normal, però jo no hi pensava quan componia.

—Quins són els vostres referents?

—És que són molt amplis. A casa meua, amb el pare, cantava havaneres i escoltava ranxeres. Escolto música de tota mena. Ara hi ha molta informació musical i és impossible de saber què t’influeix. Jo miro de fer les coses que surten de dintre meu. Suposo que l’etiqueta *hippy* me l’han posada perquè abans portava els cabells llargs i parlo de coses animistes.

—Les lletres poden influir-hi, en

aquesta etiqueta de *hippy*. A “Dona ocell” dieu: “Emprèn el vol, dona ocell. I un déu antic et bufarà a les ales/ i a tot el cos/ i em donarà el pit dins d’una cova/ si tinc fam./ Som dos ocells que volen lluny/ i tenim la boca plena de maduixes/ que hem robat.”

—Sí, sí, pot haver-hi alguna reminiscència.

—Sempre compeu primer i hi poseu la lletra després?

—Sí, he descobert que aquesta és la meua manera. Havia provat de musicar poemes, però a l’hora de compondre em saltava la mètrica i tot perdia el sentit. D’aquesta manera, tot rutlla més.

—A “Hawaii”, efectivament, hi ha una sonoritat coherent amb la lletra.

—Té un punt hawaià, sí. Hi ha arranjaments amb guitarres que fan aquest efecte *slide*. És curiós, perquè aquestes cançons les he fetes en etapes molt diferents i, quan ara les escolto, de vegades em demano per què hi vaig posar “Hawaii”. La veritat és que les componc i després no les modifico ni hi canvio mai la lletra. Per això les lletres poden ser molt visuals, contenir imatges que vaig tenir el dia que les vaig compondre i que difícilment sóc capaç d’explicar després. És una manera de treballar molt espontània.

—Escriptura mecànica?

—Podria ser això.

—Totes les peces tenen aquest to vital i optimista. Per què?

—Sí, curiosament el primer disc era més fosc. És un estat d’ànim i, quan raja així, ho celebres. Potser així és més expansiu i la gent en pot gaudir

més. La música ha de servir per a unes altres coses, també per a la crítica social, però jo faig servir la música per a establir un equilibri dins meu i per això les meves lletres són així.

—A “Perfums i aigua” hi ha un punt lisèrgic o psiquedèlic.

—Sí, perquè la cançó té uns acords que també es fan servir molt en flamenc i músiques arabesques, que hi aporta aquesta atmosfera. Però la melodia no ho és tant.

—“El sol i el rei”, en canvi, ja comença amb una guitarra més semblant a José González, aquell guitarrista country-folk suec.

—Sí, és molt country i comença amb un *finger-picking* semblant als de González. “El sol i el rei” la vaig escriure fa molt temps i en Lluís Bestard, que ha tocat molt en grups de blues i country, va dir de donar-li aquest caire més country. Totes ho són bastant, excepte “Estranys” i “Fugitius”.

—L’última cançó, “Fugitius”, és, com dieu, diferent. I molt curta.

—Sí, vam decidir de deixar-la així, perquè els arranjaments la feien massa èpica i em semblava excessiu. Per a posar-hi punt final, una amb una guitarra i prou ja quedava bé.

—No us fa por de fer cançons curtes?

—No, allargar una cançó artificialment no m’agrada. Passa igual amb el disc. Tenia més cançons, però les altres no em feien el pes i em semblava que no l’havia de fer més llarg, no calia carregar-lo més del compte. Nou cançons ja està bé.

Alex Milian

LLIBRES D'ESTIU
Edicions Tres i Quatre
València

Essència de guaiaba
Jordi Ortiz
Premi de Narrativa Antoni Bru
NARRATIVES 3i4

Les ratlles de la vida
Raquel Ricart Leal
PREMI OCTUBRE 3i4

Els neons de Sodoma
Xavier Aliaga
PREMI OCTUBRE 3i4

JORDI LLAVINA
Vetlla
Poesia 3i4
Premi Octubre de Poesia

Pots seguir-nos a [Facebook](#) i [Twitter](#) Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com

Enregistrament de la sèrie *Serrallonga* sobre el bandoler del segle XVII, que va produir i emetre TV3.

Els nostres bandolers

Els nobles van tenir un paper fonamental en el bandolerisme dels segles XVI i XVII. Alguns roders de l'època van acabar les seves aventures a Nàpols i alguns altres, pagats per famílies rivals, van allargar les lluites durant setanta anys.

Com si es tractés d'estrelles de cinema, arrossegant llegendes a l'espatlla, han arribat als nostres dies, mitjançant la literatura, figures de bandolers que un dia foren temuts i vanagloriats alhora. El bandolerisme va ser un fenomen de gran transcendència a la zona mediterrània i va viure el punt culminant

al segle XVI, tot i que en zones com ara Còrsega, Sicília, Sardenya, Calàbria o els Balcans va perdurar fins al segle XX. Als Països Catalans hi va haver una gran activitat, amb bandolers com ara Antoni Roca, Perot Rocaguinarda, Joan Serrallonga, Gabriel Trucafort, Mateu Vicent Benet o Josep Artús.

Sembla difícil de definir l'activitat bandolera, perquè la pluralitat de manifestacions que rebien aquest mot era enorme: des de saltejar camins fins a immiscir-se en lluites privades entre senyors. Àngel Casals, professor del Departament d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona, afirma que el bandoler era essencialment el seguidor d'un bàndol organitzat i armat. La majoria d'especialistes coincideixen a dir que el bandolerisme no neix només de la misèria. Les bandositats tenien un fort caràcter interclassista que permetia solidaritats verticals. Tal com diu Xavi Torres, catedràtic d'història moderna de la Universitat de Girona, "el bandolerisme feia confluïr antagonismes de la societat amb vessants populars i aristocràtics, i els bandolers eren fills de la misèria i fills de la benestança".

EL TEMPS

Palma, al segle XVII, va viure més de setanta anys de lluites entre els bàndols dels Canamunt i els Canavall.

Mitjançant un recull d'investigacions fetes per diversos historiadors, i recollida per Àngel Casals al llibre *El bandolerisme a la Corona d'Aragó. Vol. I* (Edicions Galerada), és possible de conèixer els bandolers més importants de l'antiga Corona d'Aragó durant els segles XVI i XVII.

Una vida entre València i Nàpols. A final del segle XVII, el bandolerisme valencià té una forta càrrega social, amb nombrosos moviments de pagesos contra senyors. Per a James Casey, professor de la University of East Anglia, de Norwich, Regne Unit, hi havia tres nivells d'existència en l'organització bandolera valenciana: patrons (pagesos rics, batlles reials i ciutadans), figures públiques prominents (aristòcrates, jutges del rei) i criminals. En el nivell més baix, el de criminals, hi havia uns assassins a sou que anomenaven *guapos*, per tal com eren homes que presumien de valentia, amb actitud fatxenda i aspecte estrofolari. El *guapo* més conegut —perquè va tenir una vida

excepcional— era Mateu Vicent Benet, *Lo Guapo de Benimaclet*. Conegut com l'home més ferotge i venjatiu, que va arribar a matar gairebé una quarantena d'homes, allò que el diferenciava dels altres bandolers és que no era un bandoler rural, actuava a tot el País Valencià i la seva activitat es va allargar inusualment durant una vintena d'anys.

Els primers documents que parlen de Benet com a bandit són del 1648, i ja el 1649 es dicta sentència contra ell. En la iniciació al bandolerisme, Benet s'exculpava perquè havia hagut de viure uns fets greus que comprometien el seu honor. A partir d'aquests fets va esdevenir cap d'una

'Lo Guapo de Benimaclet' era conegut a València, la Toscana, Nàpols i Calàbria

quadrilla de bandolers i es va trobar obligat a fugir de la justícia. Benet va dirigir una colla de proscrips protegits per valedors que els induïen a acomplir actes delictius. Ell era un exemple de bandoler al servei total dels nobles. Els valedors de la seva colla eren el clan dels Vallterra, una família de la noblesa valenciana, i el germà del duc de Sogorb. Sovint els virreis havien d'enfrontar-se a actuacions repressives contra els bandolers, a qui havien de fer concessions polítiques.

El 1658, tot seguint el model de Petrot Rocaguinarda, Benet va demanar l'indult, però es trobà amb l'oposició del governant. Un any més tard, el marquès de Camarasa va ser nomenat virrei de València, i va promoure una actitud repressora contra els bandits. Josep Vallterra va ser ajusticiat i la seva família va ser expulsada del país, juntament amb més nobles. Sense protectors, Benet i part dels seus companys van haver d'escapar-se a Nàpols. El 1662 va tornar a València per a mirar d'obtenir l'indult en can-

vi de servir als exèrcits del rei. Benet apel·là a la defensa del seu honor per a justificar els delictes comesos. Però Camarasa va pagar a bandolers enemics perquè l'empaitessin. Com que la persecució no va reeixir, Benet va aconseguir allò que pretenia i va poder reclutar tots els bandolers de la seva quadrilla per a servir l'exèrcit reial a Nàpols, on —després d'unes estades a la Toscana i a Reggio de Calàbria— es va morir el 1688.

El gran robatori de Sidamon.

La vegueria de la Cerdanya era un pas concorregut pels comerciants. Eren gent que travessaven l'indret tot anant de Perpinyà a Puigcerdà o a Lleida. Aquest fet, juntament amb la forta immigració d'occitans que es van integrar en quadrilles, va fer créixer significativament el bandolerisme a la Cerdanya. Fins al punt que al segle XVI bandolejar s'hi va convertir en un fet quotidià, i permès per la societat. Un dels bandolers cerdans més coneguts va ser Manel Figuera i Abadal, conegut per *Minyó de Montellà*. Tal com diu Casals, el Minyó era un bandoler de manual de final del XVI i principi del XVII, que es movia sobretot pels Pirineus, en un territori que coneixia molt bé i on se sentia fort. Provenia de sectors populars i es va fer bandoler perquè era més bon negoci que no pas fer de pagès. Participa en les guerres de Ribagorça i es posa sota la protecció de Joan Cadell, senyor d'Arsèguel. Les seves fonts principals eren les grans sumes de diners que obtenien dels rescats dels segrestos, però també el saltejament de camins com al robatori de Sidamon.

El 1587, un any abans de morir-se, el Minyó de Montellà va efectuar un robatori que el va fer conegut arreu. El bandoler i la seva quadrilla van conèixer la ruta secreta per on havia de passar una caravana amb diners de les Amèriques i de particulars que Felip II enviava des de Castella a Gènova. La preparació i la coordinació del robatori va anar a càrrec del Minyó de Montellà, i va comptar amb la col·laboració dels veïns de la zona. Va participar-hi una munió de quadrilles, tots ells de signe Cadell. La manca d'intervenció dels sometents i de les

Nàpols va ser la destinació de *Lo Guapo de Benimaclet*, un bandoler valencià del segle XVII, quan es va quedar sense protector a València. Allà continuà fent malvestats fins a la mort, el 1688.

forces del virrei no va agradar gens al rei Felip II, que va adreçar atacs ferotges i paraules de represàlia contra Joan Cadell. Aquest robatori va desfermar la persecució immediata del bandoler, que va haver de refugiar-se al castell del seu valedor, a Baridà. El Minyó de Montellà va morir víctima del setge d'Arsèguel, que el virrei i els seus soldats van fer al castell de Joan Cadell.

Mallorca dividida en dos bàndols. A Mallorca els conflictes que van encendre l'activitat bandolera són diversos, des de la lluita entre ciutat de Palma i els pagesos per a governar l'illa, fins als conflictes entre les famílies nobles de Mallorca pel control de la ciutat. Aquest darrer sembla ser l'origen del conflicte

entre els Canamunt i els Canavall, dues de les faccions més conegudes del bandolerisme mallorquí. Els Canamunt, hereus d'uns altres bàndols —com ara els de la banderia del Call, del Bron o dels Puigdorfila—, i els Canavall, hereus de l'antiga banderia dels Torrella: tots dos bàndols formats per diverses cases de famílies nobles i de bandolers de la ciutat de Mallorca. Els noms es devien a la divisió que es feia a la ciutat mitjançant la Riera. Els que quedaven a sobre eren els Canamunt i els que hi quedaven sota eren els Canavall. De primer, la disputa era entre les famílies de Rossinyol (Canamunt) i d'Anglada (Canavall) durant els temps de la conquesta de Mallorca. Però més tard a cadascun dels bàndols s'hi van afegir cases nobles de la ciutat. Hi ha diverses llegendes sobre l'origen de l'odi entre totes dues famílies, en algunes de les quals hi té a veure l'amor entre dos membres de cada família. Les dues faccions van dividir una part de la societat mallorquina durant gairebé setanta anys, fins que el 1646 es va establir la pau.

Carlos Faneca

El Minyó de Montellà va robar un carregament de diners procedents de les Amèriques